

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної науково-практичної конференції

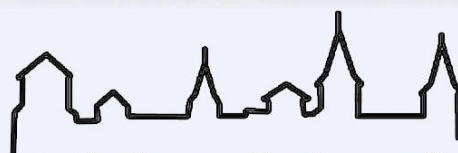

«ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ»

Епоха природничих досліджень Поділля:
історія, теорія, практика

Photo - Sergiy Kovalenko

м. Кам'янець-Подільський
9-11 жовтня 2018 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»
ТОВАРИСТВО ПОДІЛЬСЬКИХ ПРИРОДОДОСЛІДНИКІВ І ПРИРОДОЛЮБІВ

ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ

Випуск 5

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
міжнародної науково-практичної конференції

ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ

**Епоха природничих досліджень Поділля:
історія, теорія, практика**

(м. Кам'янець-Подільський, 9-11 жовтня 2018 року)

Кам'янець-Подільський
2018

УДК 378.4(477.43)(082):5+91

ББК 20.1 (4 Укр)

П 77

*Друкується за ухвалою Вченої Ради природничого факультету
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Протокол № 8 від 28 вересня 2018 року*

Подільські читання. Епоха природничих досліджень Поділля: історія, теорія, практика [Електронне видання] / Збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 9–11 жовтня, 2018 р., К-ПНУ ім. Івана Огієнка, 2018. – 516 с.

Видання містить матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Подільські читання. Епоха природничих досліджень Поділля: історія, теорія, практика».

Для викладачів вищих навчальних закладів, науковців, докторантів, аспірантів, студентів, учителів і тих, хто цікавиться Поділлям.

Відповідальні редактори:

Л. Г. Любінська, М. О. Тарасенко, В. В. Гарбар, Н. В. Казанішена

Редакційна колегія: д.б.н., проф. Л. Г. Любінська (головний редактор); к.б.н., доц. І.В. Федорчук (заступник головного редактора); д.с-г.н., проф. О.І. Любінський (заступник головного редактора); к.б.н., доц. М. Д. Матвеев; д.геогр.н., проф. М.М. Назарук; д.геогр.н., проф. Л.П. Царик; к.геогр.н., доц. А.В. Кузишин; д.геогр.н., проф. Г.І. Денисик; д. філос. н., проф. А. В. Толстоухов; д. пед. н., доц. Ю. А. Скиба, к.геогр.н., доц. І.П. Касіяник; к.б.н., ст.викл. М.О. Тарасенко (відповідальний секретар); к.геогр.н., ст. викл. В.В. Гарбар., к. пед. н., доц. Н. В. Казанішена.

Адреса редакційної колегії:

вул Татарська, 14, м. Кам'янець-Подільський, Україна, 32300

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
природничий факультет. Тел. +38 038 492 54 42.

E-mail: dec_nature@kpnpu.edu.ua

Тексти подаються в авторській редакції. Відповідальність за зміст та оформлення публікації несуть автори. Фото на титульному аркуші – Сергій Коваленко.

© Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка, 2018

© Автори статей, 2018

О.В. Оцишен¹, Л.П. Казімірова²

ІСТОРІЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ МІСТА КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО

¹ *ppptovtry@ukr.net,*

*Національний природний парк «Подільські Товтри», Кам'янець-Подільський,
Україна,*

² *L_kazimirova@ukr.net,*

Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна

Природно-заповідний фонд міста Кам'янець-Подільського потребує детального аналізу з метою визначення його кількісних та якісних показників, заходів охорони та всебічної популяризації.

Загальна інформація про природно-заповідні території та об'єкти міста є у статистичних даних і звітах Міністерства екології та природних ресурсів України, Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації. Детальне вивчення цих даних і звітів провокує багато запитань щодо їх достовірності, оскільки часто інформативні матеріали щодо назви, площі, розташування територій та об'єктів природно-заповідного фонду не співпадають з первинними документами. Ними є рішення законодавчо визначених органів законодавчої та виконавчої влади України, на яких у різні роки покладалися функції створення (оголошення) природно-заповідних територій та об'єктів України.

На сьогодні, відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» рішення про створення природно-заповідних територій та об'єктів приймаються Президентом України (для територій загальнодержавного значення) та обласними радами (для місцевого значення) [1].

Нами вивчено та проаналізовано ці рішення та складено перелік

природно-заповідних територій та об'єктів міста Кам'янця-Подільського з хронологією їх заповідання (таблиця 1).

Таблиця 1

Хронологія заповідання територій та об'єктів природно-заповідного фонду міста Кам'янця-Подільського

№ з/п	Назва природно-заповідних територій та об'єктів, адреса	Категорія	Площа, га	Рік заповідання. підтвердження	Примітка
1	2	3	4	5	6
1	Кам'янець-Подільський ботанічний сад (вул. Лесі Українки, 64)	БС*	17,5	1963, 1983, 1992	
2	Гінкго дволопатеве (вул. Драй-Хмари, 8)	БПП	—	1969 (№72)	виключено 1984 р.
3	Гінкго дволопатеве (вул. Шевченка, 55а)	БПП	0,01	1969 (№72), 1984	
4	Гінкго дволопатеве (вул. Драй-Хмари, 10)	БПП	0,01	1969 (№358), 1984	
5	Сквер (вул. Шевченка, 19)	БПП	1,1	1969 (№358), 1984	
6	Платан кленолистий (вул. Лесі Українки, 70)	БПП	0,01	1969 (№358), 1984	виключено 1991 р.
7	Тюльпанове дерево (вул. Лесі Українки, 77)	БПП	0,01	1969 (№358), 1984	
8	Природне джерело (пров. Музейний, 1)	ГПП	0,25	1969 (№358), 1984	
9	Айлант високий (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,02	1970, 1984	
10	Айлант високий (вул. Сіцінського, 13)	БПП	—	1970, 1984	
11	Айлант високий (вул. Лесі Українки, 29)	БПП	0,02	1970, 1984	виключено 1991 р.
12	Біота (вул. Драй-Хмари, 10)	БПП	—	1970	
13	Біота східна (вул. Лесі Українки, 48)	БПП	0,01	1970, 1984	
14	Біота східна (вул. Лесі Українки, 59)	БПП	0,02	1970, 1984	
15	Біота східна (ф. пірамідальна) (вул. Суворова, 2)	БПП	0,01	1970, 1984	
16	Бук червонолистий (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,01	1970, 1984	
17	Бундук канадський (вул. Драгоманова 24)	БПП	0,01	1970, 1984	

Продовження таблиці 1

	2	3	4	5	6
18	Горіх Зібольда (вул. Тімірязєва, 28)	БПП	0,01	1970, 1984	виключено 1991 р.
19	Горіх чорний (вул. Гагаріна, 77)	БПП	0,04	1970, 1984	виключено 1991 р.
20	Горіх чорний (вул. Драй-Хмари, 22)	БПП	0,01	1970, 1984	
21	Горіх маньчжурський (біля братських могил в парку)	БПП	—	1970	
22	Катальпа японська (вул. Лесі Українки, 50)	БПП	0,01	1970, 1984	
23	Катальпа японська (вул. Соборна, 1)	БПП	0,01	1970, 1984	
24	Катальпа (вул. Суворова, 2)	БПП	0,05	1970, 1984	
25	Клен Гінала (вул. Суворова, 2)	БПП	0,01	1970, 1984	виключено 1991 р.
26	Клен сріблястий (ф. розсічено-листа) (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,01	1970, 1984	
27	Клен сріблястий (вул. Соборна, 1)	БПП	0,01	1970, 1984	виключено 1991 р.
28	Липа європейська (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,01	1970, 1984	
29	Липа європейська (ф. розсічено-листа) (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,01	1970, 1984	
30	Липа кримська (вул. Лесі Українки, 70)	БПП	0,3	1970, 1984	
31	Липа войлочна (вул. Соборна, 1)	БПП	0,01	1970, 1984	
32	Липа крупнолиста (вул. Соборна, 1)	БПП	0,01	1970, 1984	
33	Тис ягідний (вул. Л. Українки, 66)	БПП	0,01	1970, 1984	
34	Туя західна (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,01	1970, 1984	
35	Туя західна (вул. Суворова, 2)	БПП	0,2	1970	
36	Туя західна (біогрупа) (вул. Шевченка, 26)	БПП	0,2	1970, 1984	
37	Туя західна (вул. Шевченко, 39)	БПП	0,02	1970, 1984	
38	Сосна Веймутова (вул. Гунська, 9)	БПП	—	1970	виключено 1984
39	Софора японська (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,01	1970, 1984	
40	Софора японська (вул. Соборна, 1)	БПП	0,01	1970, 1984	
41	Фундук канадський (вул. Лесі Українки, 63)	БПП	—	1970	виключено 1991 р.
42	Ялина колюча (ф. Колумбіка)	БПП	0,01	1970, 1984	

	(Гунська, 9б)				
43	Ялина колюча (форма сиза) (вул. Лесі Українки, 91)	БПП	0,01	1970, 1984	
44	Ялівець Віргінського (вул. Гунська, 5)	БПП	0,01	1970, 1984	
45	Ялівець Віргінського (вул. Лесі Українки, 40)	БПП	0,1	1970, 1984	
46	Ясен звичайний (ф. плауча) (вул. Суворова, 2)	БПП	0,02	1970, 1984	
47	Біогрупа екзотичних дерев (вул. Шевченка, 26, сквер Васильєва)	БПП	0,5	–, 1984	
48	Бук європейський (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,01	–, 1984	
49	Смотрицький каньйон (в межах міста)	ГПП*	49,0	1984	
50	Айлант високий (вул. Лесі Українки, 83)	БПП	0,01	1984	
51	Біогрупа (майдан Відродження)	БПП	1,0	1984	
52	Біогрупа дерев (вул. Соборна, 2)	БПП	0,8	1984	
53	Біота західна (вул. Панівецька, 1)	БПП	0,01	1984	виключено 1991 р.
54	Клен гостролистий (ф. шаровидна) (вул. Соборна, 7)	БПП	0,03	1984	
55	Липа войлочна (вул. Гагенмейстера, 1)	БПП	0,02	1984	
56	Сосна чорна (вул. Панівецька, 1)	БПП	0,02	1984	
57	Тис ягідний (вул. Л. Українки, 52)	БПП	0,01	1984	
58	Туя західна (вул. Шевченка, 33)	БПП	0,4	1984	
59	Туя західна (вул. Шевченка, 37)	БПП	0,3	1984	виключено 1991 р.
60	Ялина колюча (вул. Голосківське шосе, 1)	БПП	0,5	1984	
61	Ялина колюча (вул. Соборна, 7)	БПП	0,4	1984	
62	Ялина колюча (вул. Хмельницьке шосе, 22)	БПП	0,03	1984	
63	Ялина колюча (ф. голуба) (вул. Шевченка, 26)	БПП	0,1	1984	
64	Ялина колюча (вул. Шевченка, 30)	БПП	0,02	1984	
65	Ялина колюча ф. сиза (вул. Лесі Українки, 83)	БПП	0,01	1984	
66	Кам'янець-Подільський (вул. Шевченка)	ПП СПМ	13,0	1984	
67	Біогрупа (вул. Огієнка, 61)	БПП	0,3	1991	

68	Дуб черешчатий (вул. Лесі Українки, 29)	БПП	0,3	1991	
69	Дуб черешчатий (вул. Шевченка, 18)	БПП	0,01	1991	
70	Сосна чорна (сквер «Молодіж-ний» по вул. Шевченка)	БПП	0,01	1991	
71	Тис ягідний (сквер «Молодіж-ний» по вул. Шевченка)	БПП	0,01	1991	
72	Туя західна (сквер «Молодіж-ний» по вул. Шевченка)	БПП	0,01	1991	
73	Туя західна (вул. Героїв Небесної Сотні)	БПП	0,4	1991	
74	Ялина колюча (сквер «Водойма» по вул. Уральській)	БПП	0,02	1991	
75	Ялина колюча ф. сиза (сквер «Молодіжний» по вул. Шевченка)	БПП	0,01	1991	
76	Біогрупа (вул. Шевченка, 12)	БПП	0,35	1995	
77	Кам'янець-Подільський зоологічний парк	ЗП	1,57	1998	
78	Біогрупа (сквер Васильєва по вул. Соборній)	БПП	0,01	2007	
79	Горіх чорний (сквер «Водойма» по вул. Уральській)	БПП	0,01	2007	
80	Дуб скельний (вул. Данила Галицького, 3)	БПП	0,01	2007	
81	Дуб скельний (на розі вул. Лесі Українки та Драгоманова)	БПП	0,01	2007	
82	Софора японська (вул. Огієнка, 42)	БПП	0,01	2007	
83	Софора японська (на розі вул. Зарванської та Петропавлівсь-кої, по вул. Татарській, 7)	БПП	0,01	2007	
84	Софора японська (сквер Васильєва по вул. Соборній)	БПП	0,01	2007	
85	Дуб звичайний (вул. Шевченка, 61)	БПП	0,01	2009	
86	Дуб звичайний (сквер ім. Васильєва)	БПП	0,01	2009	
87	Дуб звичайний (парк Танкістів)	БПП	0,01	2009	
88	Берека Глоговіна (вул. Гагаріна (на території КПНУ ім. Огієнка)	БПП	0,2	2012	
89	Берека Глоговіна (вул. Лесі Українки, 74)	БПП	0,1	2012	
90	Біологічна група: Бук євро-пейський (пр. Грушевського)	БПП	1,0	2012	
91	Біологічна група: Липа серце-листа (вул. Татарська, 14)	БПП	0,4	2012	
92	Біологічна група: Ясен звичай-ний (вул. Л. Українки, 101)	БПП	0,5	2012	

93	Дерен справжній (вул. Сіцінського, 2)	БПП	0,01	2012	
94	Дуб звичайний (вул. Гагаріна, 13)	БПП	0,02	2012	
95	Дуб звичайний (вул. Гунська, 16, 18)	БПП	0,2	2012	
96	Дуб звичайний (вул. Данила Галицького, 15)	БПП	0,02	2012	
97	Дуб звичайний (вул. Франка, 9)	БПП	0,1	2012	
98	Дуб звичайний (вул. Шевченка, 61)	БПП	0,2	2012	
99	Клен звичайний (вул. Огієнка, 89)	БПП	0,01	2012	
100	Липа європейська (вул. Шевченка, 61)	БПП	0,1	2012	
101	Липа серцелиста (вул. Огієнка, 93, 95)	БПП	0,02	2012	
102	Платан кленолистий (вул. Пушкінська, 41, 45, 47, 51)	БПП	0,3	2012	
103	Ясен американський (вул. Гагаріна 67, 81)	БПП	0,1	2012	
104	Ясен американський (вул. Огієнка, 84)	БПП	0,02	2012	
105	Ясен американський (вул. Франка, 30)	БПП	0,1	2012	

Примітка. * – території природно-заповідного фонду загальнодержавного значення; БПП – ботанічна пам'ятка природи, ГПП – геологічна пам'ятка природи, БС – ботанічний сад, ЗП – зоологічний парк, ППСМ – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва.

Першим об'єктом природно-заповідного фонду міста Кам'янця-Подільського став Ботанічний сад (вул. Лесі Українки, 64), який заповіданий Розпорядженням Ради Міністрів Української РСР від 7 серпня 1963 року №1180 «Про внесення змін до списку ботанічних садів, що мають республіканське значення і охороняються державою» [2].

Про перші заповідні території міста Кам'янця-Подільського місцевого значення йдеться у Розпорядженні Виконавчого комітету Хмельницької обласної Ради депутатів трудящих №72 від 30 січня 1969 року, де наводиться «Список об'єктів природи намічених під заповідні пам'ятки природи

місцевого значення по Хмельницькій області». Серед ботанічних вказується «Гінкго дволопатеве» (два дерева у садибах по вул. Шевченка, 57а та вул. Ленінської іскри, 8). Тут бачимо певну неузгодженість, оскільки до однієї пам'ятки природи віднесено два дерева гінкго, які зростають за різними адресами.

Цей перелік був доповнений Розпорядженням Виконавчого комітету Хмельницької обласної Ради депутатів трудящих №358 від 22 жовтня 1969 року, де значаться: «Тюльпанове дерево в віці приблизно 80 років» (вул. Ленінградська, 77), «Гінкго в віці приблизно 70 років» (вул. Ленінської Іскри, 10), «Платан кленолистий в віці 70-80 років» (вул. Ленінська, 70 на садибі), «Насадження на садибі сільськогосподарського інституту». В подальшому у нашому дослідженні наводяться юридичні назви природно-заповідних територій та об'єктів, сучасні назви площ, скверів, вулиць, провулків (табл.1).

Цим же розпорядженням заповідано гідрологічну пам'ятку природи «Природне джерело мінеральної води» в районі електромеханічного заводу міста Кам'янця-Подільського.

У Списку об'єктів природи, які затверджені природними пам'ятками місцевого значення Розпорядженням Виконавчого комітету Хмельницької обласної Ради депутатів трудящих №156р-б від 11 червня 1970 року, значиться 38 об'єктів міста Кам'янця Подільського.

У 1984 році державною геологічною пам'яткою природи республіканського значення оголошено Смотрицький каньйон (Постанова Ради Міністрів Української РСР від 21 серпня 1984 року № 139 «Про доповнення списку державних пам'яток природи республіканського значення»). З 80,0 га території пам'ятки 49 га розташовано на території міста Кам'янця-Подільського [3].

Відповідно до Постанови Ради Міністрів Української РСР № 311 від 22 липня 1983 року «Про класифікацію і мережу територій та об'єктів природно-заповідного фонду Української РСР» [4] Виконавчим комітетом

Хмельницької обласної Ради народних депутатів було затверджено мережу територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (рішення №242 від 21 листопада 1984 року). Цим рішенням було зроблено підсумок заповідної справи у Хмельницькій області станом на 1984 рік. У наведеному переліку було уточнено назви природно-заповідних об'єктів, їх адреси, вперше фіксується площа та наводиться класифікація згідно згаданої Постанови.

Окрім того, цим же рішенням було заповідано ще 17 ботанічних пам'яток природи та державний парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва місцевого значення «Кам'янець-Подільський», а також виключено зі складу природно-заповідного фонду області дві ботанічні пам'ятки природи - «Гінкго» (вул. Драй-Хмари, 8) та «Сосну Веймутову» (вул. Гунська, 9б).

У мережі природно-заповідного фонду області з'явилися нові ботанічні пам'ятки природи «Бук європейський (вул. Сіцинського, 2) та «Біогрупа екзотичних дерев» (вул. Шевченка, 26, сквер Васильєва) як такі, що заповідані 1970 року (?). Разом з тим, не підтверджується і не скасовується заповідання ботанічних пам'яток природи, а саме: «Біота» (вул. Драй-Хмари, 10), «Горіх маньчжурський» (вул. Драй-Хмари, 22), «Туя західна» (Суворова, 2), «Фундук канадський» (вул. Лесі Українки, 63).

Рішенням Виконавчого комітету Хмельницької обласної ради народних депутатів №171 від 16 жовтня 1991 року було заповідано 9 ботанічних пам'яток природи у місті Кам'янці-Подільському і цим же рішенням 9 ботанічних пам'яток природи міста виключено з переліку природно-заповідного фонду області.

Розпорядженням голови Хмельницької обласної державної адміністрації № 67-р від 28.11.1995 року заповідано «Біогрупу» (вул. Шевченка, 12).

Єдиний у Хмельницькій області зоопарк «Кам'янець-Подільський зоологічний парк» створено рішенням четвертої сесії Хмельницької обласної ради №13 від 16 грудня 1998 року.

В подальшому, рішення про створення природно-заповідних територій та об'єктів адміністративних областей покладається на обласні ради. Так рішенням дев'ятої сесії п'ятого скликання від 11 липня 2007 року №23-9/2007 Хмельницької обласної ради заповідано 7 пам'яток природи ботанічного типу міста Кам'янця-Подільського [5]; рішенням двадцять четвертої сесії п'ятого скликання від 18 листопада 2009 року №20-24/2009 Хмельницької обласної ради заповідано 3 пам'яток природи [6]; рішенням дванадцятої сесії шостого скликання від 17 липня 2012 року №5-12/2012 Хмельницької обласної ради заповідано 18 ботанічних пам'яток природи [7].

Жодні інші відомості щодо назви об'єкту, його площі, місця розташування (крім зміни назви площ, вулиць) не мають юридичної ваги.

Території та об'єкти природно-заповідного фонду міста Кам'янця-Подільського слід інвентаризувати та, за потреби, внести зміни у рішення про їх створення (оголошення), а також у відомості органів виконавчої влади, що забезпечують формування і реалізують державну політику України у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
2. Розпорядженням Ради Міністрів Української РСР від 7 серпня 1963 року № 1180 «Про внесення змін до списку ботанічних садів, що мають республіканське значення і охороняються державою». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1180-63-%D1%80>.
3. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 21.03.84 р. № 139 «Про доповнення списку державних пам'яток природи республіканського значення». – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP840139.html.
4. Постанова Ради Міністрів Української РСР № 311 від 22 липня 1983 року «Про класифікацію і мережу територій та об'єктів природно-заповідного

фонду Української РСР» – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311-83-%D0%BF>

5. Рішення дев'ятої сесії п'ятого скликання від 11 липня 2007 року №23-9/2007 Хмельницької обласної ради. – Режим доступу: <http://km-oblrada.gov.ua/v-sklikannya/devyata-sesiya/?submit=%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%>

6. Рішенням двадцять четвертої сесії п'ятого скликання від 18 листопада 2009 року №20-24/2009 Хмельницької обласної ради. – Режим доступу: <http://km-oblrada.gov.ua/v-sklikannya/dvadcyat-chetverta-sesiya/>

7. Рішення дванадцятої сесії шостого скликання від 17 липня 2012 року №5-12/2012 <http://km-oblrada.gov.ua/vi-sklikannya/dvanadcyata-sesiya-17-07-2012/>

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРИРОДНИЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Матвеев М. Д.</i> 100-РІЧНИЙ ШЛЯХ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА.....	4
<i>Денисик Г.І., Воловик В.М.</i> РОЗВИТОК ЕТНОКУЛЬТУРНОГО ЛАНДШАФТОЗНАВСТВА У ВІННИЦЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	9
<i>Оцишен О.В., Казімірова Л.П.</i> ІСТОРІЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ МІСТА КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО	15
<i>Половка С.Г., Половка О.А.</i> ВІН ЗАСНУВАВ ГЕОГРАФІЮ В УМАНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ (до 120-ї річниці з дня народження М.А. Олійника)	25
<i>Любінська Л.Г.</i> ДО ІСТОРІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КАФЕДРИ БІОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ	32
<i>Малик Р.Г.</i> ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ҐРУНТОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ БЕЛІГЕРАТИВНИХ СПОРУД СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІСТЕР'Я	36
<i>Страшевська Л.В., Война І.М.</i> ІСТОРІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ПОДІЛЛЯ	40
<i>Тимкова А.О., Оптасюк О.М.</i> ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФЛОРИ ОРНІТОЛОГІЧНОГО ЗАКАЗНИКА «БАРСЬКИЙ» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	47
<i>Колодій В. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРІОДИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ ВИВЧЕННЯ ВИДІВ РОДУ <i>SCHIVERESKIA ANDRZ.</i>	54
<i>Цицюра Н.І., Семенчук О.С.</i> БОТАНІЧНА ОСВІТА У КРЕМЕНЕЦЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УЧИТЕЛЬСЬКОМУ ІНСТИТУТІ (1940-1950 рр.)	63

ДОСЛІДЖЕННЯ БІОТИ ПОДІЛЛЯ ТА СУМІЖНИХ ТЕРИТОРІЙ

- Аніщенко І.М., Дудка І.О.* ВІДМІННОСТІ БІОРІЗНОМАНІТТЯ
МІКСОМІЦЕТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ПРИКАРПАТТЯ
ТА ЗАКАРПАТТЯ УКРАЇНИ 68
- Барабоха Н.М., Ярова Т.А., Коваленко Д.В.* ВИДИ ФЛОРИ
ПРИАЗОВСЬКОГО НПП, ЗАНЕСЕНІ ДО МІЖНАРОДНИХ
ПРИРОДООХОРОННИХ СПИСКІВ 77
- Бачинський А.І.* СТАН ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ФАУНИ БЕЗХРЕБЕТНИХ
ТВАРИН (INVERTEBRATA) НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ
«ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН» 81
- Белінська М.М., Якубенко Б.Є.* НАЙПОШИРЕНІШІ ІНВАЗІЙНІ ВИДИ
РОСЛИН У ФЛОРИ НПП «МАЛЕ ПОЛІССЯ» 91
- Білівська В.Ю.* ПОШИРЕННЯ *SALVIA CREMENESCENSIS* BESS. НА
ТЕРИТОРІЇ ПОДІЛЛЯ 96
- Бучацька О. С., Матвеев М. Д.* ГНІЗДОВИЙ СТЕРЕОТИП ВИБІРКИ
ЗВИЧАЙНОЇ *SCIURUS VULGARIS* В УМОВАХ КАМ'ЯНЦЯ-
ПОДІЛЬСЬКОГО.....101
- Задаянюк Н.М., Любінська Л.Г.* ПРО СТАН *PRUNUS SPINOSA* L. І *P.*
STERPOSA КОТОВ. НА ПОДІЛЛІ 106
- Задорожна К.В., Михалюк І.М.* ВИДОВИЙ СКЛАД КОЛЕКЦІЙ ВИЩИХ
ВОДНИХ ТА ПРИБЕРЕЖНО-ВОДНИХ РОСЛИН КРЕМЕНЕЦЬКОГО
БОТАНІЧНОГО САДУ 109
- Ігліна І.О., Довганюк І.Я., Троцюк М.А.* ОРНІТОФАУНА УРОЧИЩА
«ГНИЛЕ ОЗЕРО» НПП «КРЕМЕНЕЦЬКІ ГОРИ» 114
- Козак М.І., Ліщук А.В.* РОСЛИННИЙ ПОКРИВ ВОДОЙМ ЗАХІДНОГО
ПОДІЛЛЯ ТА ЙОГО ЗМІНИ 119
- Конська О.Р., Тарасенко М.О., Manton M.* ЗИМОВА ОРНІТОФАУНА С.
ДОБРОВОДИ ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ ЗБАРАЗЬКОГО РАЙОНУ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ 122
- Кратасюк Н.В., Тарасенко М.О.* ДОСЛІДЖЕННЯ ФАУНИ *ODONATA* НА
ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «МАЛЕ ПОЛІССЯ»
..... 128

<i>Кушнар'юв І.О.</i> ДО ОРНІТОФАУНИ ПІЙМИ РІЧКИ ПСЕЛ	132
<i>Матвеев М. Д., Тарасенко М. О.</i> ЗМІНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ОРНІТОФАУНИ М. КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО.....	139
<i>Мельник К.В., Григорчук І.Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВОДНОГО ОБМІНУ У ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ <i>ACER L.</i> В УМОВАХ М. КАМ'ЯНЦЯ- ПОДІЛЬСЬКОГО	143
<i>Михайлюк І.М., Ошурко А.В.</i> ВИДИ РОДУ <i>HERACLEUM</i> НА ТЕРИТОРІЇ М. КРЕМЕНЦЯ: ПОШИРЕННЯ ТА ДИНАМІКА	148
<i>Нездвецька В.А., Михалюк І.М.</i> СИСТЕМАТИЧНА СТРУКТУРА ВИЩОЇ ВОДНОЇ ФЛОРИ ПРИРОДНИХ І ШТУЧНИХ ВОДОЙМ ОКОЛИЦЬ МІСТА КРЕМЕНЦЯ	152
<i>Nikolaieva N., Hudz N.</i> CHEMICAL ASPECTS OF <i>CORYLUS AVELLANA L.</i> POLLEN	155
<i>Оптасюк О.М., Костенюк Е.В.</i> АНАЛІЗ ФЕРТИЛЬНОСТІ ПИЛКУ <i>LINUM LINEARIFOLIUM JAV. (LINACEAE)</i> У ЗВ'ЯЗКУ З ГЕТЕРОСТИЛІЄЮ	159
<i>Оптасюк С.В., Оптасюк О.М., Савалага Х.В., Полудняк С.А.</i> АНАЛІЗ РАДІОЧУТЛИВОСТІ ПИЛКОВИХ ЗЕРЕН АДВЕНТИВНИХ ВИДІВ РОСЛИН	165
<i>Павко В.О., Тарасенко М.О., Матвеев М.Д.</i> ФЕНОЛОГІЯ ГНІЗДУВАННЯ ПТАХІВ-ДУПЛОГНІЗДНИКІВ В ШТУЧНИХ ГНІЗДІВЛЯХ БЗДЗ «ПАНІВЕЦЬКА ДАЧА»	171
<i>Плахтій П.Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ ТЕПЛА В ОРГАНІЗМІ ЄДИНОБОРЦІВ ПРОТЯГОМ ДОБИ В УМОВАХ ВИКОНАННЯ ТРЕНУВАЛЬНИХ НАВАНТАЖЕНЬ І ПІД ЧАС СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА ТРЕНУВАННЯМ	175
<i>Решетник І.В., Любінська Л.Г.</i> <i>SCUTELLARIA VERNA BESS</i> В КАМ'ЯНЕЦЬКОМУ ПРИДНІСТРОВ'І	179
<i>Рубановська Н.В., Гордій Н.М.</i> ЗАКОНОМІРНОСТІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ВИДІВ РОДУ <i>ALLIUM L.</i> НА ЗАХІДНОМУ ПОДІЛЛІ	184
<i>Стороженко Ж.В., Стороженко Ю.В.</i> ВИДОВИЙ СКЛАД РОДИНИ <i>BOLETACEAE</i> ТЕРИТОРІЇ НПП «ХОТИНСЬКИЙ»	190

Тарасенко М.О. УМОВИ ПРОЖИВАННЯ, ВІКОВА ТА СТАТЕВА СТРУКТУРИ ПОПУЛЯЦІЇ РАКА ВУЗЬКОПАЛОГО *ASTACUS LEPTODACTILUS* ESCH. В УМОВАХ ВБУ «БАКОТСЬКА ЗАТОКА» 195

Цицюра Н.І., Ковбасовська Н.В. РОДИНА *CUPRESSACEAE* F. NEGER У БОТАНІЧНОМУ САДУ ЖИТОМИРСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРОЕКОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ 202

Штогрин М.О., Штогун А.О., Довганюк І.Я. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ТА ОХОРОНА ТВАРИННОГО СВІТУ ЯК НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА ЗДІЙСНЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «КРЕМЕНЕЦЬКІ ГОРИ» ... 206

Якимчук Ю.В., Довганюк І.Я., Штогун А.О. ХИЖІ ССАВЦІ НА ТЕРИТОРІЇ КРЕМЕНЕЦЬКИХ ГІР 212

ЛАНДШАФТИ ТА СУСПІЛЬСТВО

Барна І.М. ЕТНІЧНИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМОДІЇ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬСТВО – ЛАНДШАФТ» 217

Бігняк О.П., Касіяник Л.В. ПТК МЕДОБОРСЬКОГО ТА САТАНІВСЬКО-ІВАНКОВЕЦЬКОГО ПРИРОДНОГО ЯДРА В СТРУКТУРІ ЕКОМЕРЕЖІ БАСЕЙНУ р. ЗБРУЧ 222

Вітвіцький Я.Й. ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦИБУЛІВСЬКОЇ ГЕС 227

Гарбар В., Оверченко А. ПРОФІЛЬНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ГРАНУЛОМЕТРИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ РЕНДЗИН ПОДІЛЬСЬКИХ ТОВТР 234

Гриценко В.П. РІЗНОМАНІТТЯ РОЗРІЗІВ ТА БІОТИ ВЕНДУ ПОДІЛЛЯ 240

Корінний В.І., Кирилюк Л.М. РОЗВИТОК УЯВЛЕНЬ СТОСОВНО ОБ'ЄМУ ТА МЕЖ ЛУДЛОВСЬКОЇ СЕРІЇ В ДНІСТРОВСЬКОМУ ОПОРНОМУ РОЗРІЗІ СИЛУРУ 249

Кузишин А.В., Галицька І.Б. УМОВИ ТА РИСИ ОЗДОРОВЧОГО-ЛІКУВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В МЕЖАХ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ 255

Лаврик О.Д. НАТУРАЛЬНІ ДОЛИННО-РІЧКОВІ ЛАНДШАФТИ ПОДІЛЛЯ 262

<i>Лихолат В.К., Чернюк Г.В.</i> МЕТАХРОННІ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ ПРИРОДНИХ ПРОЦЕСІВ	268
<i>Лісовський А.С.</i> ІННОВАЦІЙНІ ВИДИ ТУРИЗМУ В МЕЖАХ НПП «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»	274
<i>Мариняк Я.О.</i> ТУРИСТИЧНІ ПІДПРИЄМСТВА ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	281
<i>Матуз О.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	290
<i>Матвійчук Б.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ТЕРИТОРІЇ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	296
<i>Мисько В.З.</i> РЕКРЕАЦІЙНІ ЛАНДШАФТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»: СУЧАСНИЙ СТАН ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ	301
<i>Олійник Р.В., Шевченко О.Г., Свиницька А.І., Костирко І.О.</i> ТЕМПЕРАТУРНІ АНОМАЛІЇ В СУЧАСНОМУ КЛІМАТІ ПОДІЛЛЯ	307
<i>Назарук М.М.</i> ПРИРОДНІ УМОВИ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВЩИНИ)	313
<i>Новицька С.Р.</i> ПРИРОДНІ РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ: ПІДХОДИ ТО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ	317
<i>Ситник О., Хлевнюк О., Дяченко С.</i> ГЕОТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ ГАЙВОРОНСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ	324
<i>Стецько Н.П.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ	334
<i>Танасійчук О.Я.</i> ГЕОЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВОДОСХОВИЩА НА ПРИКЛАДІ С. ГОРОШОВА	342
<i>Царик П.</i> ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ЕЛЕМЕНТІВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	348
<i>Царик П.Л., Дем'янчук П.М., Каплун І.Г., Чернюк Г.В.</i> ТАКСОНОМІЧНІ РІВНІ ЗОНАЛЬНИХ ЕКОТОНІВ ПОЛІССЯ	355

Чернюк Г.В., Касіяник І.П., Матвійчук Б.В., Любинська І.Б. КОНЦЕПЦІЯ ГЕОСИСТЕМИ «ПРИРОДА-ЛЮДИНА-СУСПІЛЬСТВО» 363

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОДІЛЛЯ ТА СУМІЖНИХ ТЕРИТОРІЙ

Василюк В.М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ГАСТРОЕЗОФАГЕАЛЬНОЇ ХВОРОБИ У ОСІБ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ НА ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ ПІСЛЯ АВАРІЇ НА ЧАЕС У ВІДДАЛЕНОМУ ПЕРІОДІ 372

Войтишина В.В., Казімірова Л.П. МЕРЕЖА БОТАНІЧНИХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 375

Доценко І.Б. ПРОГНОЗОВАНІ НАСЛІДКИ ВТІЛЕННЯ ПЛАНІВ ПОБУДОВИ ДНІСТРОВСЬКОГО КАСКАДУ ГЕС ДЛЯ ГЕРПЕТОКОМПЛЕКСІВ ПРИДНІСТРОВ'Я 380

Іванов Є.А., Тиханович Є.Є. ПРОБЛЕМИ ЗАСОЛЕННЯ ПРИРОДНО-ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ КАЛУСЬКОГО ГРНИЧОПРОМИСЛОВОГО РАЙОНУ 389

Кузик І.Р. ДО ПРОБЛЕМИ ОЗЕЛЕНЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ 396

Люленко С.О., Подзерей Р.В. ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ОСТРІВНИХ ЛІСІВ УМАНЦІНИ 402

Любинський О.І., Тимчук С.С. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА 406

Міронова Н.Г., Шевченко С.М., Єфремова О.О. ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА РІЧКИ КУДРЯНКА ЯК ЕЛЕМЕНТУ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСТА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 414

Свиридюк Д.О., Кучинська О.П., Горбняк-Юліна Л.Т. ПАРК-ПАМ'ЯТКА САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ЧЕМЕРОВЕЦЬКИЙ»: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЗАХОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ 418

Тиханович Є.Є., Біланюк В.І., Іванов Є.А., Пастух Д.Р. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ В ГІРСЬКИХ ЛАНДШАФТАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 425

Царик Л.П., Логінов В.О., Чернюк Г.В. ОЦІНКА РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ЛАНДШАФТНИХ МІСЦЕВОСТЕЙ ЗАРІЧНЕНСЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 430

Царик Л.П., Царик В.Л. ПРО СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ НА ПОДІЛЛІ 437

Шевченко С.М., Круліковський С.В. ВУЛИЧНІ НАСАДЖЕННЯ В СИСТЕМІ ОЗЕЛЕНЕННЯ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ УКРАЇНИ 442

Янковська Л.В. ПОТЕНЦІАЛ СТІЙКОСТІ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ДО АНТРОПОГЕННИХ ВПЛИВІВ У МЕЖАХ КРЕМЕНЕЦЬКОГО ГОРБОГІРНОГО ЛІСОВОГО РАЙОНУ 447

РАРИТЕТНІ ОБ'ЄКТИ У ФОРМУВАННІ ОСВІТНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Білик Т.І., Шамало А.І., Бабікова К.О. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ВНЗ ПІД ЧАС ПРАКТИК У НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКАХ 453

Дух О.І., Тимошенко О.Л., Тригуба О.В. РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІ 457

Казанішена Н.В. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ – ЯК ФАКТОР ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ 463

Мітрясова О.П., Васильчук О.І. ЕКОЛОГО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ МАРШРУТ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРОСВІТИ 467

Муніч Н.В., Логінова А.О. ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ НАУКОВОГО СПАДКУ ПАВЛА ТУТКОВСЬКОГО У ЗМІСТІ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ 473

Непрокін А.В., Ложкіна О.І., Садова О.Ф., Лазарева А.Л., Мойсієнко І.І., Мельник Р.П. ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА «ОЛЕСЬКІВСЬКОЮ ПУСТЕЛЕЮ» В ЛАНДШАФТАХ НПП «ОЛЕСЬКІВСЬКІ ПІСКИ» ЯК НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ, ОСВІТНЬО-ВИХОВНИЙ ПРОСТІР ДЛЯ МОЛОДІ ... 480

Семерня О.М. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧОГО НАПРЯМКУ ПІДГОТОВКИ 487

<i>Скиба Ю.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ АСИСТЕНІВ (ВИПУСКНИКІВ) ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ АВСТРАЛІЇ	492
<i>Чон Ю.В.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ БІОЛОГІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ НА ПРИКЛАДІ ЗЕМНОВОДНИХ	497
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	501
ЗМІСТ.....	507

Наукове видання

ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ

Випуск 5

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
міжнародної науково-практичної конференції

«ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ:
Епоха природничих досліджень Поділля:
історія, теорія, практика»

(м. Кам'янець-Подільський, 09–11 жовтня 2018 року)

Відповідальні редактори:

Л. Г. Любінська, М. О. Тарасенко, В. В. Гарбар, Н. В. Казанішена

Друкується за ухвалою Вченої Ради природничого факультету
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Протокол № 8 від 28 вересня 2018 року

Укладачі: Владислав Гарбар, Мар'ян Тарасенко
Дизайн обкладинки: Владислав Гарбар
Фото на обкладинці – Сергій Коваленко